

רוקדים למען השם

הסרט התייעודי "לא תרקוד" חודר לעולמם של קבוצת גברים שדבקים באל ובמצוות, אך לא יכולים לנטוש את הריקוד. ניב שטנדל על מלחמת העולמות

"לא תרקוד" אינו ציווי אלוקי. הוא לא מופיע בעשרת הדיברות, בחוקי המקרא או בכל מקום אחר. ובכל זאת, הוא קיים. הוא ממשי. אם לא כחוק תנ"כי כתוב, כפסק הלכה או כאיסור רבני, אז כנורמה חברתית. נורמה שנהוגה רק בקהילה מסוימת, כמובן, וחלה על קהלים מסוימים ובנסיבות מסוימות. לרקוד בחתונה, בנשף פורים או בהקפות בשמחת תורה – זה בסדר. לרקוד תוך הקפדה על הפרדה בין גברים לנשים – זה בסדר. אבל לרקוד בלהקת מחול, מעורבת או לא – זה פסול.

הסיבה לכך שהריקוד כאקט אמנותי, ואפילו אחר (תרפויטי למשל), אינו מתקבל בעין יפה בציבור הדתי, קשורה לתפישת הגוף, תענוגותיו ועבודתו כמוקצים. היהדות מבכרת במובהק את עולם הרוח על פני עולם החומר. עבודת הגוף נתפשת כנחותה ואף כמנוגדת לעבודת הנפש, השכל והרוח. גבר יהודי צעיר צריך לשבת וללמוד, ולא להתעסק בגופו – לא לשם הבריאות, לא לשם החיצוניות, לא לשם האמנות. מקסימום לשם הפרנסה.

אין תמה, אם כן, שבגבר היהודי דבק במשך השנים דימויו של היהודי הגלותי החיוור והחלש, גם אם אותו יהודי היה איכר כפרי וחרוץ או בעל מלאכה עם ידיים מחוספסות. היהדות האורתודוכסית הציבה את איש הרוח הנעלה מעל למדרגות החומריות. את האפשרות שאותו אדם יבחר באופן כלשהו לעבוד את גופו למטרות שאינן אפילו מלאכה ופרנסה – כמו ריקוד – היא דוחה על הסף.

אין טהרה במחול. "לא תרקוד"

כפי שמציינים כמה ממשותפי הסרט התייעודי "לא תרקוד", הריקוד נתפש גם כחוטא לדינים מחמירים של צניעות וטהרה. אנשים דתיים המשתתפים בסרט ומתבוננים בבני משפחתם, גברים דתיים צעירים העוסקים במחול, מגיבים לא פעם במבוכה. התנועה האנרגטית, הנסערת, המתמסרת כל כך, נראית להם כמופע חשפנות בוטה ונטול צניעות – ולא במובן הרבבני. אחד מגיבורי הסרט מספר על מפגש עם רבו, שבו מסכימים שניהם כי אין טהרה במחול. ואף על פי כן, הוא בוחר ללכת עם לבו.

יתר על כן: היהדות חוששת מהכנסתם של אלמנטים מסוימים של עבודה פיזית לפולחן הדתי. להתפלל מותר; לרקוד את אלוהים, "להיות הצינור שלו לעולם", כפי שמגדיר אחד מגיבורי הסרט – עדיף שלא.

צוהר אל קבוצה חריגה

כל אלה הופכים את גיבורי "לא תרקוד" לגיבורים אמיתיים – אנשים פשוטים שהולכים אחרי לבם ונגד תפישת העולם שממנה צמחו. זאת חבורה של גברים צעירים, שמצאו מקום נוח ואינטימי על במת הריקוד. אחד מוצא במחול כלי תרפויטי שמסייע לו להשתחרר מטרומות צבאיות שהוא נושא עמו; אחר מגלה בו כלי ללימוד גמרא.

"לא תרקוד", שכתבו וביימו אייל סלע ויוחאי חדד, מזכיר במידה רבה את הדרמה "חיים אחרים", בכיכובו של עוז זהבי, ששודרה בערוץ 2 והציבה במרכז צעיר דתי שמגלה את עולם המחול כמענה שיקומי לפציעה שעבר בצבא (ומזכיר בכך את אחד מגיבורי "לא תרקוד"). בניגוד לגיבור "חיים אחרים", שנכנס אל תוך החיים החילוניים ורקד בלהקה מעורבת, חברי בית הספר למחול ולתנועה "כל עצמותיי תאמרנה" שומרים על אורח חיים דתי מלא ורוקדים בלהקה לגברים בלבד. אף שהם צועדים במשעול חילוני מובהק, הם אינם מוותרים על דתיותם. אלה אינם חוזרים בשאלה או אנשים ששאלות ספקניות על דת ואמונה מטרידות את נפשם. הם אנשים דתיים ששומרים על המצוות, חיים ועובדים בתוך קהילתם, אך מקיימים במקביל אורח חיים שאינו מקובל בקרב אנשים כמותם.

אשר על כן, הם מנהלים חיים שאפשר כמעט להגדיר כחיים כפולים. אף שהריקוד הגברי אינו נתפש כהפקרות מוחלטת, חייהם כרקדנים מתנהלים כבתוך טריטוריה סגורה ומוגנת, מבודדת מהעולם הדתי, שמאפשרת להם לעשות בחופשיות את הדברים שמתקבלים בקרב הציבור שממנו הם באים בהרמת גבה או בעיקום אף.

דמיון מסוים. "חיים אחרים"

רגעי השיא של "לא תרקוד" מגיעים כשהרקדנים הדתיים פוגשים את בני קהילתם, בני משפחה, חברים ומכרים. זהו רגע "היציאה מהארון" של הלהקה, שיאו של העימות הערבי שמוצג במהלך הסרט בין הרקדנים לבני משפחתם. התוצאה צפויה: מחד גיסא, מתקשים בני המשפחה להסכים עם דרכם של הרקדנים ומגלים מבוכה או חוסר נחת כלפיה. מאידך גיסא, הם

מחבקים, תומכים ומקבלים.

"לא תרקוד" פותח צוהר אל קבוצה חריגה בציבור הדתי. הקבוצה הזו מציבה בפני אותו ציבור שאלות שמהדהדות במידה מסוימת את השאלות המוצבות לו בימים אלה על ידי החברה החילונית, בסדרה של התנגשויות בשדות חברתיים שונים: שאלות על צניעות וטהרה, על מקומו של הפרט בחברה, על מקומן של הנשים (שמודרות מהלהקה, ומהסרט, לגמרי), על מקומה של המדינה (שמסרבת לתקצב את בית הספר). הוא אינו נושא מסר אופטימי: נדמה שהוא מדגיש את הפערים בין הציבור הדתי לציבור החילוני, וכל אחד מהם יכול למצוא את הפסול שבלהקת הרקדנים הדתיים, שאין בה לא צניעות מזה ולא נשים מזה. אבל הוא כן מציע סיפור אנושי וקהילתי מעניין, מיוחד וצנוע, ואפילו אחד עם הפי-אנד. ואולי גם זו סיבה לריקוד קטן.

הסרט ישודר הערב, 24.11.2011, בשעה 23:00 בערוץ 2
סרטי ובימוי: יוחאי חדד ואייל סלע. הפקה: צפיר קוחנובסקי ומירי עזרא. צילום: יוחאי חדד, יוחאי עצמון, איתי וינוגרד ואייל סלע. מוסיקה: עמית בן עטר. 48 דקות.
התבר

0 תגובות מיון לפי

הוסף/הוסיפי תגובה...

Facebook Comments Plugin

[מצאת טעות בכתבה? עדכנו אותנו](#)

תגיות: אקטואליה 14, קולנוע ישראלי, ציבור דתי, לא תרקוד, תיעודי, יוחאי חדד, אייל סלע